

Висновки. Підсумовуючі новітні рекомендації, стає зрозуміло, що фармакотерапія ЦД 2 типу повинна бути комплексною: дієта, модифікація способу життя, препарат першої лінії – метформін. Пацієнтам з ХХН, ССЗ з високим ризиком рекомендовано застосовувати інгібітори іНЗКТГ-2 (емпагліфлозин, канагліфлозин, дапагліфлозин) або арГПП-1 (ліраглутид, семаглутид, дулаглутид). У пацієнтів, не спроможних досягти цільового рівня НbA_{1c} за допомогою препаратів першого ряду, можна застосовувати інтенсифікацію лікування шляхом призначення ар ГПП-1, іНЗКТГ-2 або прандіального інсуліну. Якщо не досягнутий цільовий рівень НbA_{1c}, рекомендований базальний інсулін.

УНІКАЛЬНІСТЬ ФАРМАКОЛОГІЧНИХ ТА ЛІКУВАЛЬНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ КАЛИНИ ЗВИЧАЙНОЇ

Мала О. Д.

Наукові керівники: Демешко О.В., Романова С. В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна
elenamdance@gmail.com

Вступ. Після початку повномасштабного російського вторгнення стрілецька пісня "Ой у лузі червона калина" звучить повсюди. Пісня, що йде з часів козаччини 17-го століття, записана в епоху національного відродження, оброблена в час української революції на початку 20-го століття набула нової хвилі популярності у 2022 році та стала символом української незламності. У пісні згадується калина як етнонаціональний символ України, що уособлює безсмертність роду, національне єднання, любов до Батьківщини. Рослина не вибаглива, але дуже морозостійка, що символізує стійкість та незламність наших захисників. Плоди калини зібрані в грона, що символізують єдність української нації. Ягоди рослини яскравого червоного кольору стали символом крові та безсмертного українського роду, що боронить свою незалежність та суверенітет. Тож саме час згадати ще й фармакологічні та лікувальні властивості цієї корисної рослини.

Мета дослідження. Представити огляд ботанічних характеристик, хімічного складу і корисних для здоров'я властивостей різних морфологічних частин калини звичайної *Viburnum opulus*.

Матеріали та методи. Виконання даної роботи проводилось за допомогою огляду літературно-історичних джерел та з інтернет-ресурсів.

Результати дослідження. Калина звичайна (*Viburnum opulus*) це високий гіллястий кущ заввишки 2-4 метри з сірою корою з родини жимолостевих (*Caprifoliaceae*). Пагони зеленувато-сірі з великими (до 5-7 мм) бруньками. Листки до 10 см завдовжки, супротивні, майже голі. Запахні квітки зібрані в плоскі кінцеві щиткоподібні суцвіття. Чашечка з п'ятьма зубчиками, віночок п'яти-роздільний. Плоди – ягодоподібні червоні овальні кістянки з твердою кісточкою.

Хімічний склад калини звичайної дуже багатий на корисні речовини.

Калини плоди (*Viburni fructus opuli*) мають у своєму складі флавоноїди: кемпферол, кверцетин, пеонозид, астрагалін; тритерпеноїди, стероїди, пектинові та дубильні речовини, антрахінон вібурнін (саме він робить ягоди гіркими). З мінеральних речовин ягоди містять: марганець, цинк, залізо, фосфор, мідь, хром, йод, селен. У калині на 70% більше вітаміну С,

ніж у лимоні, вона також містить вітаміни А, Е, Р і К. Основними речовинами, що обумовлюють аромат ягід калини є 3-метилбутанова кислота, 2-метилбутанова кислота, а також ліналоол і етилдеканоат. Настій із плодів калини використовують в разі неврозів, спазмів кровоносних судин, гіпертонії, цукровому діабеті. Завдяки високому вмісту вітаміну С, залізу плоди калини є найкращим кровотворним засобом серед лікарських рослин.

Калини кора (*Viburni cortex*) містить: вуглеводи, вітаміни С, К; органічні та жирні кислоти; тритерпеноїди; іридоїди; флавоноїди; дубильні речовини; антрахінони. Відвар кори калини допомагає в разі лікування псоріазу, фурункульозу, гнійничкових висипань, алергодерматиту. Дубильні речовини, що містяться у відварі, допомагають упоратися з пітливістю шкіри.

Квітки рослини (*Flores*) також мають у своєму складі органічні кислоти, флавоноїди, ефірну олію та вітамін С.

Настій квітів калини набув популярності в нетрадиційній медицині як засіб від кашлю, простуди, туберкульозу, склерозу, задишки. Ефективний він і для лікування захворювань шлунка. Настояєм квітів калини можна полоскати горло при ангіні та промивати рани, що погано загоюються.

Листя (*Folia*) калини містить: тритерпеноїди (урсолову кислоту, похідні α -амірину та β -амірину), алкалоїди, вітамін С, феноли та їх похідні (арбутин, фуркатин, саліцин), дубильні речовини, катехіни, вищі жирні кислоти. З листя готують лікувальні чаї і застосовують як зовнішній засіб.

Насіння (*Semina*) містить жирну олію, до складу якої входять такі вищі жирні кислоти, як міристинова, пальмітинова, стеаринова, олеїнова, лінолева, ліноленова, арахінова. Її використовують як в медицині, так і в косметології як ефективний засіб від вугрів, пігментних плям і висипок.

Незважаючи на величезну користь, калина має деякі протипоказання:

- оскільки калина викликає стимуляцію скорочення матки, то вона протипоказана при вагітності, тому що може призвести до викидня; а через те, що калина сприяє виробленню червоних тілець у крові, надлишок їх може бути шкідливим для плоду;
- не можна вживати калину і годуючим матусям через загрозу виникнення алергічної реакції у малюків;
- оскільки калина має сечогінні властивості не варто її вживати людям, що страждають на енурез та хвороби нирок;
- тривале застосування калини може спровокувати утворення тромбів, падіння артеріального тиску, виникнення гіпоксії та ішемії.

Висновок. Дослідивши хімічний склад всіх видів сировини калини звичайної з'ясовано, що вона є цінною лікарською рослиною з різною біологічною дією, яка використовується як харчовий продукт і як засіб народної медицини. Все у рослині (від кори до квітки та ягід) має корисні фармакологічні властивості. Клінічні дослідження калини звичайної виявили протизапальні, антисклеротичні, гіпоглікемічні, кардіотонічні, цитопротекторні, загальнозміцнюючі, полівітамінні фармакологічні властивості. Тому й не дарма в народі кажуть: «Хто з калиною знається, той в здоров'ї купається».